

לאדם גדול - יש ראייה אחרת

הגאון רבי שלמה היימן זצ"ל בהספדו על רבי מאיר באסין (היה מרבני וילנא, וחותנו של הגר"י גוסטמאן בעל 'קונטרסי שיעורים') סיפר שפעם אמר האור שמח: מה ההבדל ביני לבין הקצות החושן? להגיד שהקצות היה מופלג בדיעות יותר ממני - אני לא חושב, כי אני גם יודע הרבה ידיעות. אז מה בכל אופן ההבדל בינינו? שלא היה לשנינו את אותו רשבי"א. לקצות היה רשבי"א אחר... הוא ראה שמה את מה שאני לא רואה. ברשבי"א של הקצות היה כתוב דברים אחרים... אצלי זה לא היה כתוב. זה היה הקצות החושן. חלק גדול מה'גדלות', זה הראייה העמוקה של אדם גדול. (מובא בספר 'א"א')

יש סיפור מפורסם על רבי ישראל מסלנט, שפעם היתה לו ביקורת על מישהו, והוא אמר לו אותה, וכשיצא אותו אדם - ר' ישראל הלך ללוותו וכיבד אותו מאד.

אחד מהרבנים תמה על ר' ישראל, אם יש לך ביקורת עליו אז למה אתה מכבד אותו? אמר לו ר' ישראל - כך כתוב בש"ס, אמר לו, גם לי יש את הש"ס בדיוק כמו של הרב, ואני לא זוכר כזה דבר... איפה זה כתוב? הראה לו ר' ישראל גמרא ביבמות (ע"ב), על שאול המלך שלא נספד כהלכה, וכתוב, "באשר משפטו שם פעלו". כשהקב"ה תובע את האדם למשפט, אז הוא מזכיר גם את הדברים הטובים שלו. בש"ס של ר' ישראל כתוב אחרת, והוא ידע איך רואים ומה קוראים.

וזה היסוד הגדול שרואים פה בפרשת פינחס: השבטים לעגו לפינחס, "הראיתם בן פוטי זה שפיטס אבי אמו עגלים לעבודה זרה, שהלך והרג נשיא שבט מישראל". מה היתה עיקר התביעה שלהם? הם טענו, שכדי להיות רודף - צריך להיות מאה אחוז לשם שמים! וזה, שסבא שלו פיטס עגלים לעבודה זרה, זה כבר לא יכול להיות לשם שמים גמור.

הרב וואזנר היה מביא, שבקנאות - אם אין לשם שמים גמור, אז אתה רוצה!

בא הכתוב וייחסו אחר אהרן. ואיך אנחנו מבינים? שהוא כן התכוון לשם שמים. אבל ככה לא לומדים. זה בכלל לא רודף לשם שמים... זה שלום! הנני נותן לו את בריתי שלום! זה מעשה של אהרן אוהב שלום ורודף שלום.

אתם רואים את זה כרציחה, ומתחילים לדון אם זו היתה הריגה לשם שמים, או לא, אבל מי דיבר בכלל על הריגה!!! זה השיא של משכין שלום בין ישראל לאביהם שבשמים.

איך היום מסתכלים על כך שהורגים ערבי ומצילים על ידי זה מאות יהודים? יש הבדל בין התפיסה של עולם התורה לבין התפיסה של הרחוב והעולם החילוני - חולני. בתפיסה של הרחוב - הרגת ערבי!!! רחמנא ליצלן, הוא יכל אי פעם להיות שותף איתנו להקים כל מיני ממשלות... איך אתה בכלל נוגע בו?... ומתחילים ויכוחים שמא זה לצורך. אבל במחשבה ישרה של עולם התורה, יש פה הצלה של יהודים! וכי יש לך צד אחר? את מי מעניין בכלל הרציחה שלו?... אני בא להציל יהודים, וזו הצלה גמורה!

אנו מוצאים בחז"ל דוגמא לשתי הכיוונים:

יכול להיות מעשה של רציחה גמורה וזה בריתי שלום, ויכול להיות גם הפוך... חז"ל אומרים על שאול המלך שחמל על אגג העמלקי והשאירו בחיים, ומה יצא משם? המן שבקש "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד". זה נקרא רק רחמנות שלא במקום!! הרי זה אכזריות שאין כדוגמתה!

וכי להשאיר רוצח כזה גדול בחיים, להשאיר את היטלר בחיים - זו רחמנות!! זה אכזריות שאין לה שניה! וכל המרחם על האכזרים סופו להתאכזר על הרחמנים.

בעיניים של חז"ל רואים הכל אחרת: אפשר להרוג נשיא שבט (!) ואתה עושה שלום! במפרשים כתוב על "ונתן לך רחמים ורחמך והרבך", שכל

פעולה מולידה טבע בנפש. אדם אכזר, גם אם הוא מתאכזר לשם שמים, סוף סוף זה מוליד טבע לא טוב, רק שהלשם שמים מסייע לו להתגבר על זה. אבל אם זה מעשה של שלום, אדרבה ואדרבה, תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם! זה רק מרבה שלום! ומאידיך, יש דבר שנראה חמלה, אך זו האכזריות הכי גדולה.

הבאנו גם את המעשה שמביא המדרש (סוף פרשת קרח) באדם שהיה לו את העשב של תחיית המתים ביד, והוא הלך להחיות עם זה מתים. הוא ראה אריה מת, והניח עליו את העשב... קם האריה ואכלו! אומרים חז"ל היינו דאמרי אינשי: "טבא לביש לא תעביד, ובישא לא מטי לך", אל תעשה לרע - טובות, שלא יגמלך רעות.

חז"ל מלמדים אותנו לראות אחרת, יש להם עיניים אחרות. פה הם רואים את השלום ופה הם רואים את האכזריות.

אדם מקבל כוחות בשביל להועיל לאחרים

הספרי (וואת הברכה, אות שמ"ט) מביא ולוי אמר וכו', משל לשנים שלו מן המלך, אחד פרע למלך, ואח"כ הוא חזר והלוה את המלך, ואחד לא דיו שלא פרע אלא חזר ולוהו פעם שניה. כך שמעון ולוי, שניהם לוי בשכם שנא' ויבאו על העיר בטח ויהרגו כל זכר. שניהם עשו את אותו מעשה, ויעקב קילל "ארור אפס כי עז ועברתם כי קשתה". לוי פרע מה שלוה - במדבר, שנא' ויעמוד משה בשער המחנה ויאמר מי לה' אלי, ויאספו אליו כל בני לוי. וחזר והלוה את המקום - בשיטים, שנא', פינחס בן אלעזר וכו' השיב את חמתי ולא כליתי את בניי בקנאתי. שמעון לא דיו של פרע, אלא חזר ולוה, שנא' ושם איש ישראל, זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעוני.

ובהרגשות של משל ונמשל, אנו רוצים קצת להסביר, ונקדים: קיבלנו מהגאון ר' ישראל אליה וינטרויב זצ"ל (וזה כבר כתוב בחז"ל) איך בשמים מסתכלים על יהודי גביר בעל ממון ונכסים, שהוא קמצן וכולי שאינו רוצה לתת צדקה? גנב וגזלן! ולמה? כי לא נתנו לך את כל הכסף בשבילך. עד כמה שאתה חייב בהלכות צדקה - זה בכלל לא בשבילך... נתנו לך כדי לחלק. ואם אתה לא מחלק - אתה גנב.

וזה לא רק לגבי כסף. אדם מקבל במתנה כישרון. הוא מקבל עוד כלים. בשביל מה? בשביל להעביר את זה הלאה, לא בשביל עצמך! [הגרש"ש בהקדמה לשערי ישר מאריך בזה] האדם לא נברא אלא להועיל לאחרים, ואם אתה לוקח את הכוחות שנתנו לך לצורך עצמך - אתה גנב!

מה היתה התביעה על שמעון ולוי? מסביר הגר"ש ואזנר זצ"ל, יעקב אבינו פחד שהיתה להם כוונה נוספת מלבד הלשם שמים, הרי שכס המיט בושה עצומה על המשפחה! זה הפגם היחידי שיש בכל שבטי קה, וזה פגם חמור, הכוונה יעשה את אחותינו!! זה הביא בזיון גדול למשפחה, חשש יעקב שהקנאות שלהם באיזשהו מקום נבעה גם מנגיעות אישיות. ועל זה, אומר הרב ואזנר את מה שכתוב, שבקנאות - אם לא מתכוונים מאה אחוז לשם שמים - זה רציחה! וגם את שכס אסור לרצוח. מילא אם היית מתכוון מאה אחוז לשם שמים - ניחא, אבל לעשות את זה בגלל כבוד המשפחה - לא בשביל זה נתנו לך כוחות. את הכח של הקנאות להרוג - לא קיבלתם בשביל להציל את כבוד המשפחה, אלא רק בשביל להועיל בזה לכבוד שמים.

לוי - לוה לצורך עצמו, ואח"כ כשמשא אמר מי לה' אלי, נאספו כל בני לוי והרגו איש את אחיו ואיש את רעהו ואיש את קרובו. ובכך לוי פרע את חובו, הוא לקח את הקנאות הזו לצורך הקב"ה. ואח"כ הוא גם חזר והלוה לקב"ה, במעשה פינחס. כי הרי הדין של הבעל ארמית קנאים פוגעין בו זה לא חיוב, שהרי כתוב אילו קדם זמרי והרגו לפינחס - אינו נהרג עליו. ואם זה היה דין שחייבים להרוג, אז לא היה פטור של הבא להרגך, והראיה, שאם אחד שבית דין פסקו עליו שחייב מיתה, והוא יקדים ויהרוג את השליח ב"ד היעלה על הדעת שיהיה פטור של הבא להרגך!! ודאי שלא! אך פה, לא היה חיוב, וקם פינחס, בקנאו את קנאתי,

רש"י מסביר בקצפו את הקצף שהיה לי לקצוף, הוא עשה את זה במקומי. הוא הלוח לך, הוא לא היה חייב, ועי"ז הוא הציל את כלל ישראל.

שמעון ולוי עשו בדיוק את אותה הפעולה, לוי זכה להגיע עד יורו משפטך ליעקב ותורתך לישראל. אך שמעון, למה הוא הגיע? ... נפילה אחרי נפילה. אין לנו מושגים שבבטי קה, כל שבט היה ענק שבנקים. אך כשנשאר אצל שמעון איזו נקודה קטנה בנפש שאינה טהורה - אצל הנכדים זה משפיע עד כדי כך שהוא החטיא עם רב מישראל.

קנאות - מבלי לפגוע בבין אדם לחבירו

קעת נדע, בואו ונעשה לרגע אחד קצת חשבון עם עצמנו: הגאון רבי אליה לאפיאן אמר פעם: אנשים חושבים שאני נגד קנאות, כי דרך המוסר היא לא כ"כ בעד קנאות. אבל זה לא נכון. אני בעד קנאות. רק קנאות כמו של רבי חיים לייב סטאוויסקער, שהוא היה גדול הקנאים בדורו, אבל כל פעם לפני שהיה עושה מעשה של קנאות - הוא היה הולך לחדר ומתייחד במשך זמן מה, ובוכה בדמעות שלישי שהוא לא יפגע בבין אדם לחבירו יותר ממה שההלכה מחייבת.

אמר ר' אליה - קנאות כזו - תעשו. קנאות להתיר מוסרות - זה לא, אבל קנאות ע"פ ההלכה - מה השאלה בכלל... כשעושים כאלו דברים אז צריך להיות רק לשם שמים. לפגוע ביהודי - זה פחד פחדים. פעם היה יהודי אחד שלא היה מתנהג כמו שצריך ועשה הרבה שטויות, ולא שמע לקול מוכיחיו, עד שלא היתה ברירה אלא להכותו מכה רבה כדי שיפחד לעשות את מעשי השטות שלו. ונתוועדו בבית הדין של מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל מי ילך להכותו, היה בבני ברק איזה יהודי שהיה מומחה בעניין... אמרו לר' ניסים נשלח אותו להכות. הגיב ר' ניסים בנחרצות - בשום אופן לא! והתפלאו כולם, מדוע? הרי אין אומן גדול כמוהו באומנות הזו!... אמר ר' ניסים - נכון, אבל כאשר מרביצים ליהודי - הלב צריך להיות שותת דם, ואותו אחד - הוא יכול גם להנות מזה, אדם שיכול להנות להרביץ ליהודי אסור לתת לו את זה.

קנאות אמיתית - זה שאיכפת לי מבין אדם לחבירו, ועוד איך איכפת לי! רק שאין ברירה וצריך לעשות את זה.

זכה הדור שלנו שיש בו את הרה"ג ר' יום טוב ישראלון שמוציא סידורים יפים מאד כל תקופה קצרה. בסידור תפילה לדוד, (האחרון שיצא לאור) הוא שילב פסקים מהגר"ש אלישיב, ומהגר"ר דוד פיינשטיין, וממרן שהיית שליט"א. בסיפורים על רבי דוד פיינשטיין הוא מביא, שהיה בעל קורא אחד שקרא בתורה וטעה, ומישהו העיר לו על זה. הבעל קורא נלחץ ובגלל זה הוא עשה עוד יותר טעויות... חזר אותו אחד ושוב העיר לו על זה. רבי דוד פיינשטיין שראה זאת סימן לאברך שישתוק, ואמר לבעל קורא - תקרא! והוא כבר הפסיק להילחץ וקרא הרבה יותר טוב... לאחמ"כ בא אותו אברך לר' דוד פיינשטיין ואמר לו, הרי במשנה ברורה כתוב שצריך לתקן?

אמר לו ר' דוד, את ההלכה במשנה ברורה - גם אני יודע, אבל את האיסור של הלכות פנים - אתה לא יודע!... נכון, יש הלכה צריך לדעת מה עושים ואיך עושים ומתי עושים. קנאות עושים רק כשהוא לא מגיעה כי הוא זה בבין אדם לחבירו. כשיש זלוול הכי קטן בבן אדם לחברו - זה כבר לא שוה. (לגוף הענין, לא נתפרש על איזה טעות דברו, וכיצד צריך להגיב).

אדם שחושב על עצמו - מפסיד גם לעצמו

יש יסוד גדול שאומרים בשם הרב מברסקי: אדם שחושב על עצמו לבד - הוא מפסיד גם לעצמו. אך לעומתו אדם שחושב על רצון הקב"ה - גם הוא בעצמו מתעלה עי"ז, וזוכה לדברים טובים. ויש לזה הרבה דוגמאות:

המרגלים חשבו על עצמם (שפחדו שתבטל נשיאותם) ומה היה המחיר? ... במדבר הזה יתמו ושם ימותו. קרח חשב על עצמו ועל כבודו ונתקנא בנשיאותו של אליצפן בן עוזיאל, ולבסוף היה בלועי קרח. בלעם חשב על עצמו, הוא היה מוכן להרוג אומה שלימה חפה מפשע בשביל להרבות את הכסף והכבוד שלו. ומה היה סופו? ואת בלעם בן בעור הרגו חברי. לעומתם, פינחס, הוא לא היה חייב, אדרבא - זה היה פיקוח נפש עבורו, והיה צריך להגיע לעשרה ניסים!!! באופן רגיל היה פינחס יכול לומר, אני לא חייב, ובפרט שמשא רבינו פה והוא יודע לבד אם צריך לעשות והוא בינתיים לא עושה כלום אז למה שאני יעשה, אבל אין כאלו מחשבות.

אני לא מסיק מזה שמשא רבינו לא אומר, אני בא לשאול אותו! וענה לו משה קריינא דאגרתא וכו' הוא לא חשב על עצמו, ולמה הוא זכה? והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם!

הסביר בזה הדוד ר' אליהו מישקובסקי (ר"י כפר חסידים) מהי המידה כנגד מידה, פינחס היה נגד כולם, בודד במערכה והוא לא התפעל להיות האיש נגד הזרם, אז הוא גם קיבל כהונה גדולה לא כמו כולם, הוא מעל כולם.

זה הכלל: אדם שחושב על עצמו - הוא נמנע מלעשות דברים טובים, וגם הוא בעצמו מפסיד. אדם שחושב על כבוד שמים הוא זוכה לעשות דברים טובים, ומלבד זאת - הוא רק מרויח מזה.

ויש לכך עוד דוגמאות:

היה את אלימלך ומחלון וכליון, חז"ל אומרים שאלימלך היה עשיר גדול ופרנס הדור, והוא היה צריך להיות הנשיא, אֶלִי מֶלֶךְ! ובניו היו צריכים להיות ממשיכי דרכו. הם יצאו לחוץ לארץ מפני צרות העין שהיה קשה להם שהעניינים דופקים להם על הדלת יותר מדי בשנת בצורת... ומה היה בסוף? הם נפטרו ונקברו בארץ לא להם, בארץ מואב.

אך רות - לא חשבה על עצמה. קודם כל, היא הולכת לקבל את הבזיונות במקום חמותה. זה כמו הרגשה של גביר שפשט את הרגל והוא הולך להיות מקבץ נדבות בו בזמן שכשהוא היה גביר הוא נמנע מלתת צדקה... היא אמנם לא היתה אשמה אבל ס"ס זו הרגשה נוראה. ורות אומרת - אני יעשה את זה במקומה!

ואח"כ כתוב, "היטבת חסדך האחרון יותר מן הראשון, לבלתי לכת אחרי הבחורים אם דל ואם עשיר". כתוב שזה היה נסיון יותר גדול. לקחת אדם זקן - את בועז שכידוע החזיק מעמד רק יום אחד, למחרת הוא כבר נפטר. ובשביל מה? להקים שם. לא היה איכפת לה שום דבר, העיקר לעשות את החסד של להקים שם. ומה יצא מזה? אמה של מלכות!

ואותו הדבר בועז. כתוב שבועז הלך לברר האם האיסור של לא יבא עמוני ומואבי בקהל' זה גם בעמונית, ואז נפסק עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית. עד אותו הזמן - זה עוד לא נפסק. והוא רץ לברר. בשביל מה?!! בשביל להקים שם לאחיו! לקיים מצות ייבום. ולמה הוא זכה? להיות אבי מלכות בית דוד.

זה הכלל בכל החיים. אנשים שחושבים על עצמם - מפסידים גם את עצמם, וכשחושבים על השני - רק מרויחים!

מרן הרה"י מביא דוגמא נוספת: כתוב שהקב"ה אמר למשה להילחם במדין, ואמר לו שמיתתו תלויה בדבר. דהיינו אחרי שהוא יילחם במדין - הוא ימות, ואעפ"כ משה לא התעצל. הוא רץ מיד! (כמבואר ברש"י במדבר לא, ג) ולעומתו, אצל יהושע, גם אצלו היה כזה דבר, שהקב"ה אמר לו להילחם במלכים ומיתתו תלויה בדבר, והוא נשתהה בעניין, הרי לא חייבו אותו מיד. וכתוב שנתקצרו 10 שנים מחייו. הוא היה צריך לחיות 120 שנה כמשה והוא נפטר בגיל 110.

אמר הרה"י, כשבן אדם חושב על עצמו - הוא רק מפסיד. וכשהוא חושב רק על רצון ה' - הוא בעצמו מרויח.

הרב ר' זלמן אסולין (גיסו של הרב המגיד ר' יעקב גלינסקי זצ"ל) היה ת"ח מופלג, והוא סיפר שהיה מקובל אצלם ברוסיה, כשאברהם בן אברהם הגר צדק הלך להישרף על המוקד, הוא עבר ליד ביתו של הגאון מוילנא, והגר"א הציץ בחלון ואמר לו אברהם שנלער, אברהם שנלער! אברהם תרוץ, אברהם תרוץ! ואז הוא רץ.

והסבירו, שהיה לאברהם בן אברהם ספק, מצד אחד הוא עוסק במצוה לקדש שם שמים, והוא רץ לדבר מצוה. אך מצד שני הוא יפסיד את החיים שלו יותר מוקדם. ולא ידע מה עליו לעשות ומספק הוא הלך לאט. אמר לו הגאון, תרוץ מהר! כעת אתה מתעסק במצוה - אז אל תחשוב על עצמך בכלל! והוא רץ... וזכה להיות קבור ליד הגר"א.

וככה זה לאורך כל הדרך, כשאתה חושב על עצמך - אז גם אתה בעצמך מפסיד, אבל כשאתה חושב על רצון ה' - זה גם עבורך.

הבית מדרש זה הבית שלי!

ומיניה וביה. יהושע זכה להיות הממשיך של משה רבינו. משה קיבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע. וכתוב רש"י (אבות א) ולמה נאמר ומסרה ליהושע ולא לאלעזר ולפינחס ולא לשבעים זקנים המתנבאים במחנה? "לפי שלא רצה למסרה אלא למי שהיה ממית עצמו מנעוריו באהלי החכמה, וקנה שם טוב בעולם".

לחשוב על טובת הכלל

כעת נדע, ואנחנו חוזרים על זה המון פעמים, כך קיבלנו מרבותינו וכך אנחנו חיים:

ישנם שני סוגי בחורים. יש בחור שחושב על עצמו: אני לומד טוב - בלילה, כאשר כל היקום נס את שנתו... אני נמצא לבד בבית מדרש, רק אני והקדוש ברוך הוא. לפנות בוקר לקול ציוץ הציפורים... אה! וברוך ה' הוא לומד טוב, ובבוקר או שהוא מתפלל ותיקין, או שיש לו היתרים אחרים... ואח"כ בזמן של ה'סדר' - הוא ישן, הוא ער כל הלילה! גם לומד טוב, מה יותר טוב מזה... אבל בישיבה זה גורם רפיון. באים לסדר ולא רואים אותו, וכל כמה שהוא בחור יותר טוב - אז הרפיון יותר גדול. הוא חושב על עצמו, הוא יפסיד, הוא יפסיד ובגדול. בהכל.

סיפרו פעם למרן שה"ת הגר"ח קנייבסקי שליט"א, על יהודי שסיים ש"ס שלמד אותו בחזרת הש"ץ! כל פעם למד קצת - עד שסיים ש"ס! אמר ר' חיים, הוא לא יידע מזה כלום! מעבירות - לא יודעים ש"ס.

לפעמים אדם חי עם כל מיני חשבונות... חבל לקום לתפילה, אח"כ אני יהיה עייף בלימוד, ימי שישי שבת - זה בין כך יומי דפגרא... קשה לי לבא לתחילת הסדר, לא נורא, נאחר בחצי שעה... וכו' וכו' הציר של החיים שלו זה אני. מתחיל ב'אני' בא', ונגמר בע', סופו להיות עני. ואני - תולעת ולא איש. הוא לא בן אדם בכלל.

ולעומתו, כל מי שחושב על הציבור, חושב על טובת הכלל, הוא זוכה לסייעתא דשמיא. הימים היפים של שישי שבת, שהם קדש קדשים ואפשר לזכות בהם כל כך הרבה, שבת היא מקור הברכה!!! כמה מכאיב לראות שדווקא אז יש רפיון. איזו בושה זה, כמה שבת מתביישת... כמה היא נכלמת. אבל אחד עושה את החשבונות של עצמו לי קל יותר ככה או ככה.

צריך לדעת אחיי היקרים, שיהיה לנו חד משמעי, אף אחד שלא ירמה את עצמו: מי שעושה את החשבונות של עצמו - יפסיד בגדול! מי שחושב על איך מרבים תורה בכלל ישראל ואיך עושים אוירה של לימוד - הוא זה שיצליח!

כח של יחיד

מפינחס לומדים עוד דבר: פינחס היה יחידי!!! אף אחד לא הלך איתו! אפילו יהושע היה לו את כלב, אבל פינחס הוא בודד במערכה, הוא בסכנת חיים! ותראו לאן הוא הגיע. איזו מהפכה הוא עשה! הציל עם רב מישראל.

שרה שנירר!!! לא היה לה שום כלים בעולם. היא היתה תופרת פשוטה, לא כסף ולא כבוד. הכל נבע מיראת שמים. היא היתה פעם בדרשה של הרב פלש (זה היה בחנוכה), והוא צעק, איפה החשמונאים של היום, איפה יש מישהו שיצעק מי לה' אלי ויצילו את בנות ישראל!!! היא היתה אשה, מה היא יכלה לעשות... אבל כבר למחרת, היא סגרה את המתפרה שלה, וכתבה בחוף בידיש, פה יש 'בית ספר לבנות'. מה היא חשבה שהיא עושה?... אמנם באו איזה עשר בנות.

אבל כיום: זה כלל ישראל! אם יש היום אחד שהוא בן תורה - זה הכל בזכותה! מי עשה את זה? אדם אחד!

בחור לא יודע כמה תורם בחור טוב אחד שלומד. הוא יוצר אוירה סביבו, ונגררים אחריו עוד שניים ושלושה... והקנאת סופרים גדלה! אחד מתמיד אמיתי - כמה קדושה שוררת סביבו, כמה מרבה תורה... לא צריכים הרבה דוגמאות.

כשהיינו בישיבת פוניבז' (הייתי שם תקופה קצרה) רק לראות את הגאון רבי חיים ברמן שליט"א... אה! אפשר לכוון את השעון לפי הסדרים שלו... כמו שעון שוויצרי על הרגע! כל הסדרים היו אצלו מדויקים, והוא לא היה מתבטל אפילו לרגע! קרה לפעמים, שהוא 'שכח' להסתכל על השעון, והיה לומד עד מאוחר, הוא לא שם לב, פתאום הוא רואה שהשעה שתיים בלילה...

אצלו הכל היה מדויק. הוא היה הולך לישון כמה שצריך, כמה שהמשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין אמר לו, כמה חשק זה הביא לבחורים... כמה רצו סביבו... זה היה אש! כשחושבים על השני - מרויחים, וכשאדם חושב על עצמו - הוא מפסיד את הכל.

'להרגיש' את השני...

גם כשיש קנאות זה לא איזה מלחמה נגד משהו... קנאות זה שאני חושב על השני! זה לא שאני עושה נגד השני, אלא זה רצון ה' וכבודו, וזה מה שטוב! כמה צריך להיזהר גם ברום הקנאות! כמה צריך ליזהר בכבודו של השני.

ידוע שר' ירוחם אמר פעם, רק אדם גדול יכול לשנוא רשעים, רק אדם גדול! ולמה, כי שמה זה מאה אחוז שנאה לשם שמים... הלא משנאך ה' - אשנא, ובתקוממך אתקוטט. תכלית שנאה שנאתים!

הרי כולם מבינים לבד, שההתמדה של אלעזר ופינחס ושבעים זקנים זה היה משהו עצום! אך יהושע היה ממית. מה המושג של ממית? אדם כי ימות באהל, וכמו שקיבלנו מהחפץ חיים, אני לא קיים וממילא אני לא עושה חשבונות של עצמי.

כתוב בילקוט (משלי כא, כ), וכסיל אדם יבלענה - זה יהושע שהיו הבריות קורין אותו כסיל. היה אומר הגאון ר' מאיר חדש זצ"ל, א-שמשיל.

תארו לכם שיום אחד פועלי הנקיון לא מגיעים לנקות. בא איזה בחור ורואה שהבית מדרש מלוכלך, והוא מתחיל לנקות את הבית מדרש... מה אתה שמש?! תשב תלמד! מה זה עסק שלך?... ככה הם חשבו עליו. אבל יהושע לא חשב כך. יבואו, לא יהיה נעים, לא ילמדו, אז אני יהיה השמש! וכסיל אדם יבלענו שהיו הבריות קורין אותו כסיל. אני חושב על הבית מדרש, אני לא חושב על עצמי. ועל ידי זה - הוא נהיה המנהיג! מי שחושב על הבית מדרש - הוא נהיה המנהיג.

ולא רק זה, כתוב בחז"ל כיון ששמע משה שאמר לו הקב"ה תן נחלת צלפחד לבנותיו אמר הגיעה שעה שאתבע צרכי שיירשו בני את גדולתי. אמר לו הקב"ה לא כך עלתה במחשבה לפני. כדאי הוא יהושע ליטול שכר שמושו שלא מש מתוך האהל. וזהו שאמר שלמה 'נוצר תאנה יאכל פריה'.

ומה התשובה פה? זה ודאי שבתורה יש דין ירושה, ובדיני ירושה כתוב שאם הבן הוא ראוי - הוא קודם לכולם בלי שום ספק. ומשה רבינו - חזקה עליו שהוא לא ביקש פרוטקציות... הוא הבין שהבנים שלו הם ראויים. רק הקב"ה אמר לו כשאתה בא לחלק ירושה - אז הבנים קודמים. אבל כאן זה הנוצר תאנה - זה גודל בבית שלו!

הרי אדם מתבייש לעבוד בניקיון. אבל כשזה בבית שלו - גם האדם הכי מרומם והכי מכובד, כשצריך הוא מנקה בעצמו. וכי הבית יישאר מלוכלך?... וגם אם יראו אותו הוא לא מתבייש. מה יש להתבייש, זה הבית שלי!

יהושע הרגיש שהבית מדרש זה הבית שלי! אז אני לא מתבייש. אם אין מי שינקה אז אני מנקה. אם זה הבית שלך - נוצר תאנה יאכל פריה. קיבלת! יהושע שלא חשב על עצמו - הוא זה שזכה להיות הממשיך של משה רבינו. יש לנו מושגים מה זה?...

הגמרא בב"ב (ע"ה, א) אומרת, זקנים שבאותו הדור היו אומרים, פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה. ברש"י כתוב שזה הולך על יהושע.

בנובהרדוק היו אומרים שזה הולך על הזקנים בעצמם, אוי לאותה בושה. אוי! למה יהושע זכה להיות יותר מאיתנו, למה?!! אנחנו לא היינו פחות גדולים ממנו בתורה. אבל הוא לא התבייש, אנחנו התביישנו... אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה כשהתביישנו ולא רצינו לנקות את הבית מדרש. איזה מחיר יקר שלמנו על מה.

(ונספר: היה פעם לפני הרבה שנים, שהפועלי נקיון בישיבה לא יכלו להגיע תקופה ארוכה לישיבה. אז עשו תורנות בין הבחורים לזכות לנקות את הבית מדרש. לאחר כמה חדשים, שבו הפועלי נקיון לעבודתם. באו הבחורים לדין תורה, אנחנו לא מוותרים, אנחנו לא רוצים להפסיד את הזכות של המצוה הזו! אנחנו רוצים להמשיך הלאה לנקות! ולבסוף עשו פשרה, כמה ימים הבחורים, וכמה ימים הפועלים. זה היה דין תורה ממש, לא משחק ילדים...)

סיפר הגאון ר' יצחק הקר שליט"א, הראש ישיבה הגדול ר' שמואל רוזובסקי זצ"ל אמר קודם פטירתו, אני מחפש זכויות לבית דין של מעלה... ואז הוא סיפר, שבעבר פוניבז' למדה במקום רחוק מחדר האוכל, ולרב מפוניבז' לא היה מספיק כסף בשביל לשכור פועלי נקיון, והבית מדרש היה מלוכלך. סיפר ר' שמואל, הייתי סוגר את הדלת ולוקח מטאטא וכך מטאטא את הבית מדרש כל יום! אני מקוה שזה יפתח לי את שערי גן עדן.

בכל החיים, יש לכ"א מאיתנו איזו בושה. בכל מיני תחומים, אך כשעושים לשם שמים ולא נרתעים מזה הרוח הוא גדול מאד.

ר' יצחק מוואלוז'ין מביא על זה משל: היה פעם סוחר שרצה לנסוע ליריד, והוא היה צריך אחד שילוה אותו, ואף אחד לא רצה, בסוף, היה איזה אדם פשוט שלא היה לו כסף, ולא היה לו מה להפסיד, הסכים להצטרף. נסעו והגיעו ליריד. ואז אמר הסוחר למלווה, תעשה גם אתה סחורה.

ולימד אותו מה צריך לעשות. ולבסוף הוא חזר מליונר. כשהוא חזר לעיר - כולם התחילו לבכות... הרי גם אנחנו יכלנו להיות כך! זה היה בידיים שלנו!... על מה הפסדנו את זה? על כלום!

אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה, אם היית מסתכל על הבית מדרש ולא על עצמך - כמה היית יכול לזכות.

סיפר לנו פעם הגאון ר' הלל זקס, שהוא החליט לעצמו: מה זה נקרא שאני שונא את הרשעים, את זה שעובד בפת זבל?!... אני לא שונא אותו רק בגלל שהוא רשע. אלא את ההוא?... הוא סתם בעל גאווה. סתם לשונא חילוני המושחת במידותיו - זה לא כזה גדולה... היה ליד הישיבה רופא חילוני, אך הוא היה כל כך טוב במידות! אדיב, נחמד, מה זה רופא טוב? מסור!!! הוא יכל לבוא גם באמצע הלילה... אבל הוא היה חילוני גמור. אמר ר' הלל, החלטתי - אם אני אמיתי. אם אני שונא רשעים - נראה אותך... תשנא אותו. הוא אמר, הרבה זמן זה לקח לי, אבל הצלחתי לשנא אותו!!! אדם גדול יכול לשנא רשעים, אבל זה רק לשם שמים. אמרה לי פעם סבתי ע"ה, (בתו של ר' איצליה בלאזר) לפעמים, התפקיד של האבא והאמא זה להעיר לילד, ולחנך. אבל מעולם לא הערתי לאחד הילדים בפני האחים שלו!!! אמנם צריך להעיר לו, אבל את הבזיונות שכל האחים יראו - זה לא מגיע לו!!!

גם ברום התוכחה - לזכור את כבוד האדם, מה שצריך - צריך. לא מעבר לכך. ונקלה אחיך לעיניך - כיון שנקלה הרי הוא כאחיד.

כמה מאושרים הם האנשים שבאמת החיים שלהם בנויים אחרת. שבוע שעבר, היה כנס הודאה גדול בישיבת מיר, העיר הגדולה לאלוקים. כל הישיבה אמרו נשמת. (היו לכך כמה סיבות, גם בגלל שהמגיפה נעצרה, וגם בגלל נס פרטי של הישיבה).

דיבר שם הגאון ר' מיכל זילבר שליט"א איך מודים לקב"ה. לדוגמא, אחד שרוצה להחזיר טובה לאחד מגדולי ראשי הישיבות, מה תתן לו? הרי הוא לא צריך אותך... אבל תמיד יש לו ילדים שאפשר לעזור להם ובכך שעוזרים לילדים שלו - מכירים לו טובה. לקדוש ברוך הוא - יש הרבה ילדים שצריכים אותו! צריך להתמסר לשני ולדאוג לו.

וסיפר על הגאון ר' אברהם גניחובסקי שהוא נסע פעם בהסעה, והיה לידו בחור מאורס, והבחור ביקש ממנו, כבוד הרב, אני חתן ואני צריך לומר דרשה בשבע ברכות, אולי הרב מוכן לשמוע אותי... בבקשה! ענה ר' אברהם. הוא אמר את הדבר תורה, ור' אברהם אמר לו בצורה יפה, שזה לא כ"כ מתאים להגיד את זה בשבע ברכות אבל תעשה לי טובה, הוסיף ר' אברהם, בא וננסה להכין דבר תורה שנינו ביחד על שבע ברכות שגם יתאים לאומרו בציבור. בא וננסה...

ואז ר' אברהם סיבב שהבחור יגיד מעצמו את מה שר' אברהם רצה שהוא יגיד... (זה היה חכמה של ר' אברהם) והם הכינו יחד דבר תורה יפה, והבחור נהנה. אח"כ אמר לו ר' אברהם: דיברנו על כ"כ הרבה נושאים, אני מפחד שאני אשכח את הסדר של הדברים. אולי נחזור יחד, ואתה תכתוב לי את זה... כך זה יעזור לי לזכור. וכמובן הבחור התיישב לכתוב את הכל. אמר לו ר' אברהם, אתה יודע מה? במקום לתת לי את זה עכשיו, עדיף שבינתיים זה יישאר אצלך ותוכל לחזור על זה, ואחר כך תתן לי... לחשוב על השני. להרגיש את השני.

אמר לי הגרא"ש ליפשיץ שאמר לו מרן ראש הישיבה זיע"א, שלהג"ר אברהם גניחובסקי היו הרבה מאד מעלות. אך מעלה אחת שקשה למצוא: ראו אצלו בחוש את מה שכותב ר' יצחק מואלוז'ין בשם אביו ר' חיים, (בהקדמה לנפה"ח) "כ"י האדם לא נברא אלא להועיל לאחרני".

היה פעם סיפור מעניין בביה"כ"נ משכנות יעקב, ר' אברהם מסר שם שיעור, ובאמצע אמר לו גאון אחד איהו ביאור הלכה. ר' אברהם - אורו עיניו, יישר כח! בשביל זה היה כדאי לי לבא לפה ממרחקים! כמה הארת לי את העיניים, אני חייב לך הכרת הטוב!... כך אמר לו ר' אברהם בפני כולם, וכמובן כולם התפעלו ממנו.

לאחר השיעור, אמר התלמיד שליוה את ר' אברהם לאותו גאון, אתה חושב שחידשת לו משהו?...! בא תראה בספר שלו שהוא מביא את מה שאמרת לו... הוא רצה לתת הרגשה טובה בפרט כשזה בציבור, יש עוד הרבה סיפורים, שהוא לא חשב על עצמו. רק להועיל לאחרני, והוא זכה להיות ענק שבענקים.

זה נראה לנו נשגב מבינתנו ורחוק מהשגתנו... דברים גדולים וענקיים, ואנחנו לא בדרגה הזו.

הייתי פעם בישיבה בכפר גנים של הגאון ר' אי"ש גריינימן שליט"א, והוא סיפר לי על בחור בישיבתו, והבחור אח"כ אישר לי את הסיפור. היה בישיבה בחור עם פנים עקומות, עד היום יש לו פנים ממש עקומות! והוא לקח מין במינו. לאשתו גם יש פנים עקומות. לפני שנכנס לישיבה הוא היה בצבא, הוא היה בדרגה בכירה שם, והצבא נתן לו אישור רפואי לעשות ניתוח קוסמטי לחזור להיות בריא ושלם ככל האדם. כולם שמחו, חוץ ממנו. הוא אמר, בשום אופן אני לא עושה את הניתוח. וכמה שניסו להסביר ולשכנע אותו - הוא לא הסכים. קרא לו ר' אברהם ישעיה, ושאל אותו, למה לא? אמר לו אותו אחד, הרב, זה כ"כ פשוט: היום כשאני בבית עם פנים עקומות, גם אשתי מרגישה בנח, זה מין במינו... שנינו כאלה, אבל אם פתאום אני יהיה יפה והיא תישאר עם פה עקום - היא תרגיש כל כך מבזוה ומושפלת אני לא יעשה לה את זה! כדאי לי להישאר כל החיים עם פה עקום ולא לעשות לה את ההשפלה הזאת.

ומה אומר הקב"ה?... ראו בריות שבראתי בעולמי, כמה נאים מעשיהם! מי כעמך ישראל... בא גם אנחנו ונחשוב קצת על השני.

הצער של שכניה

בא אלי מישוה, ואמר לי, אני כל כך רוצה להתאבל על החורבן, אבל אני לא מרגיש שום צער, לא חסר לי כלום... לא רק זה, בא מישוה ואומר, אני לא מבין מה בכלל נלחצים מממשלת הזדון, אנחנו לבד נקים קהילות וניבדל... והבדילנו מן התועים.

אבל למדונו רבותינו... גם אם זה היה נכון, קודם כל, זה לא נכון. המשגיח ר' דב יפה היה אומר שהחולה הכי גדול זה אחד שהוא אפילו לא יודע שהוא חולה... מי שיודע שהוא חולה, אז לפחות הוא הולך לרופא. אבל חוץ מזה, וכי אתה קיים לבד?...! מה עם הצער של השכניה, זה לא מעניין אותך?! הקב"ה נותן לך את הכל, אבל כל יום יוצאת בת קול מנהמת כיונה ואומרת, אוי לבנים שבעונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין אומות העולם, אוי לבנים שגלו מעל שלחן אביהם ואוי לו לאב שהגלה את בניו מעל שלחנו. יש לקב"ה מקום ומסתרים שמו, ושם הקב"ה בוכה, שגא' במסתרים תבכה נפשי. אנחנו לא מבינים מה שזה. יש לנו מושגים בכלל מהו הצער של שכניה?...! רואים את הדור של היום, רואים צער של שכניה. יש מליוני יהודים שלא יודעים שיש בורא עולם, כמה השכניה בוכה... ושום דבר לא מעניין אותי?...! רק אני!! אתה לא מתבייש?...! ומה עם כל האחים שלנו התועים?...! שאם תהיה ממשלת זדון יפלו מהדרך...

הזכרנו כמה פעמים שהרה"י היה מביא את הגמרא במועד קטן (כו, א), אמרו לו ליהויקים כתב ירמיהו ספר קינות. שאל, מה כתיב ביה? איכה ישבה בדרך. אנא מלכא! מה איכפת לי... בכה תבכה בלילה - שהיא תבכה, אנא מלכא! גלתה יהודה מעוני - היא גלתה, אנא מלכא! דרכי ציון אבילות - אנא מלכא! היו צריה לראש, אתה כבר לא תהיה מלך... מה?! מאן אמרה? קדר כל אזכרות שבה והעלן באש. מושחת!!! אתה שומע כאלו דברים נוראים, מה זה אנא מלכא? וכל אחד יעשה את החשבונות שלו עם עצמו.

כלל ישראל! בורא עולם, השכינה הקדושה - כמה היא מתגעגעת אלינו... כמה היא מחכה שיבא יהודי ויגיד לה - אני אוהב אותך! נפשי חולת אהבתך... בואי השכינה הקדושה... אני רוצה להיות אתך, אני רוצה להיות עם בורא עולם, אני רוצה להתחבר עם התורה הקדושה! והימים האלו זה הזמן לכך! וכי אפשר לבא ולהגיד אני לא מרגיש?...! וגם יש ס"ד מיוחדת להגיע לזה.

אחי היקרים! אנחנו מקוים שאם כן נרגיש, אז ה' יזכה אותנו שהשנה תשעה באב ייהפך לנו לששון ולשמחה, בשביל ה' את שבות עמו ושמחת עולם על ראשינו אמן ואמן!!!

לעיני

מרת בלה הלה בת לולו ע"ה

נלב"ע כ"ב תמוז

תנצב"ה

לעיני

מרן רה"י הגאון הגדול ר' שמואל

בהג"ר מיכל דוד רוזבסקי זצוק"ל

נלב"ע כ"ז תמוז תשל"ט

תנצב"ה

ניתן לשמוע את השיחה ביום שלישי בערב ולאחמ"כ בשידור חוזר בקו השיחות שמספרו 074-740-3629

ע"מ שנוכל להמשיך בהפצת תורתו של מורינו המשגיח שליט"א, אנו זקוקים לעזרת הציבור

לתרומות והנצחות: 054-843-6282

לקבלת הגיליון במייל: 4166058@gmail.com